

- KÁRPÁTI I. (szerk.) 1980. A Balaton kutatásának újabb eredményei. – MTA Veszprémi Akadémiai Bizottsága, Monográfia 6. 1. Veszprém
- KÁRPÁTI I. 1975. A Balaton alga- és hínárvegetációjának kapcsolata az eutrofizálódással. – In: KOVÁCS M. (szerk.): A környezetvédelem biológiai alapjai. Budapest, pp. 133–145.
- KÁRPÁTI I.–KÁRPÁTI V.–POMOGYI P. 1980. Tanulmány a KBVR üzemeltetésének technológiai és üzem-szervezési koncepcióinak biológiai megalapozásához. – ATE Term. Fejl. Int., Keszthely, 151 p.
- KÁRPÁTI V. 1977. A Kis-Balaton vízi vegetációja és a jellemző fajok tápanyagakkumulációs képessége. – A Biológiai és Orvosi Szakbizottság Ökológiai Munkabizottságának ülése (1977. febr. 19. Zirc), pp. 131–140.
- LANTOS T. 1981. A vízi makrofitonok termőhely-jelző szerepe a Balatonban. – Diplomadolgozat, ATE Keszthely, 54 p.
- POMOGYI P.–CSATÓ É. 1998. A KBVR vegetáció-térképezésének eredményei. – In: POMOGYI P.–DÖMÖTÖRFY Zs. (szerk.): A Kis-Balaton térségének magasabbrendű növényzetével kapcsolatos kutatási eredmények. A Magyar Hidrológiai Társaság Nyugat-Dunántúli Területi Szervezete és a Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság előadótulése. Keszthely, 51 p.
- POMOGYI P.–SZEGLÉP P.–CSATÓ É. 1996. A Kis-Balaton Védőrendszer Fenéki-tó nádas társulásainak változásai a vegetáció-térképezés eredményei alapján. – In: POMOGYI P. (szerk.): 2. Kis-Balaton Ankt. Összefoglaló értékelés a Kis-Balaton Védőrendszer 1991–1995 közötti kutatási eredményeiről. NYUDUVIZIG–PATE–FÖMI, Keszthely, pp. 205–206.
- SZABÓ I. 1997. A természetvédelmi biomonitringgal kapcsolatos 1997. évi eredmények szintetizálása, összefoglaló értékelése. A Kis-Balaton Védőrendszer természetvédelmi célú biomonitringhoz szükséges tárgyévi szakértői tanulmány. – Keszthely, pp. 20–21.
- SZABÓ I.–BOTTA DUKÁT Z.–SZEGLÉP P. 1997. A Kis-Balaton (Kis-Balaton Vízminőségvédelmi Rendszer II. ütem) természetvédelmi célú biológiai monitorozása. Botanikai kutatások. – Jelentés az 1997. évi munkákról. PATE, Keszthely, 16 p.
- SZILÁGYI F. 2000. A Kis-Balaton 1999. évi vizsgálati és kutatási eredményeinek szintézise. – Munkabeszámoló. ÖkoTech Kft., Budapest, 80 p.
- SZILÁGYI F. 2001. A Kis-Balaton 2000. évi vizsgálati és kutatási eredményeinek szintézise. – Munkabeszámoló. ÖkoTech Kft., Budapest, 142 p.
- VIRÁG Á. 1995. A balatoni és a kis-balatoni nádasok. – Kutatási jelentés. Budapest, 95 p.

PAP NORBERT–VÉGH ANDOR (szerk.): A Kárpát-medence politikai földrajza. IV. Magyar Politikai Földrajzi Konferencia. – PTE TTK Földrajzi Intézet Kelet-Mediterrán és Balkán Tanulmányok Központja, Pécs, 2005. 261. oldal

Magyarországon a két világháború közötti időszakban működött egy, a kor viszonyai között a politikai földrajzot magas színvonalon művelő iskola, amely elsősorban Teleki Pál nevéhez köthető. Ennek egyik jelentős központja Pécs volt. A II. világháborút követően az ilyen jellegű kutatások – mindenekelőtt a kutatók politikai elkötelezettsége miatt – ellehetetlenültek, és csak lassan kerültek vissza a tudományos életbe, valamint az oktatásba. Az 1990-es években megindult a diszciplína újra intézményesülése, egyre többen foglalkoztak ismét a politikai földrajz különböző részterületeivel, témáival. A JPTE TTK Földrajzi Intézetének keretében megalakult az első – és hazánkban a mai napig egyetlen – Politikai Földrajzi Tanszék is.

A pécsi kutatóműhely a magyar politikai földrajzi vizsgálatokat modern alapokra helyezve kívánta újjáteremteni. A témával foglalkozó kutatók sokáig egymástól elszigetelten, egymás működését nem ismerve tevékenykedtek. A probléma leküzdésének érdekében rendezte meg hagyomány-

teremtő szándékkal a JPTE TTK Földrajzi Intézete az Első Magyar Politikai Földrajzi Konferenciát 1998-ban. A szervezőket az a cél vezérelte (és vezérli a mai napig), hogy a politikai földrajzzal foglalkozó kutatóknak lehetőséget teremtsenek arra, hogy vizsgálati eredményeiket rendszeres időközönként megtartandó konferenciákon a szakma és az érdeklődők elé tárhassák. A rendezők a konferencián elhangzottakat nyomtatott formában is közzé tették, teszik.¹

A IV. Magyar Politikai Földrajzi Konferencia a *Kárpát-medence politikai földrajza* címmel 2004. októberében került megrendezésre Pécsen, amelynek anyagát 2005. októberében adták ki. A kiadvány választott témakörével – az egykori és mai magyar szállásterület problematikájának vizsgálata – a pécsi geográfus iskola a TELEKI PÁL nevével fémjelzett magyar politikai földrajzi örökség gondozásában vállalt jelentős szerepet. A kötetben szereplő 29 tanulmány témái: a Kárpát-medence és államföldrajza, határon átnyúló kapcsolatrendszere; ill. nagyterek strukturálódása, regionális politikák, nacionalizmusok, etnikai szerveződések és problémák a medencében. E rövid ismertető keretében nincs mód a publikációkról tartalmi összefoglalást adni, de elmondható, hogy a színvonalas írások a legújabb kutatási irányzatokat reprezentálják. Több tanulmány is foglalkozik biztonságföldrajzi kérdésekkel, stratégiakutatásokkal, kistérségek helyzetének elemzésével, a leszakadó régiók problémájával, a Kárpát-medence térszerkezetével és kommunikációs hálózatával, a szuburbanizáció hatásaival, határmenti együttműködésekkel, etnikai kérdésekkel.

A mai magyar politikai földrajzi vizsgálatokat – és így az eddig megjelent pécsi konferenciakötetek mindegyikét – az interdiszciplinaritás jellemzi, hiszen a földrajztudósokon kívül az utóbbi időkből a különböző társtudományok képviselői is foglalkoznak ilyen jellegű témákkal. Erre jó példaként szolgál az itt bemutatott kiadvány, mert nem csak geográfusokat találhatunk a szerzők között, hanem más diszciplínák képviselőit is – történet-, politika-, hadtudomány –, akik saját szakterületük módszereit és megközelítését alkalmazva készítették el írásaikat, így a kötetben leíró, történeti és komplex munkák is szerepelnek.

A szövegek jobb megértését és az egyes kutatási eredmények alátámasztását számos térkép, ábra, diagram, táblázat segíti. Kritikaként említhető viszont a fekete-fehér térképek rossz minősége, továbbá néhány kisebb szövegbeli hiba. A jobb átláthatóság érdekében szerencsésebb lett volna a tanulmányokat témájuk szerint csoportosítani, valamint érdemes lett volna a szerzőkről is többet közölni, mert a kötetben publikálók közül többen nem geográfusok. Mindezt leszámítva a könyv alapos munka eredménye, értékét aktualitása, naprakészsége, változatos tartalma adja. A közölt kutatási eredmények stratégiai jelentőségű kérdésekre válaszolnak és az oktatásban is használhatóak.

A következő V. konferencia (2006. október) *a nagy terek politikai földrajzával* foglalkozik, folytatva a 8 éve megkezdett hagyományokat. Figyelmebe ajánlható a kötetet mindazoknak, akiket a Kárpát-medence problematikája, ill. a politikai földrajz legfrissebb kutatásai érdekelnek.

KOLUTÁ CZ ANDREA

¹ Az első kiadvány a *Változó világ, átalakuló politikai földrajz* címet viselte. A kötetben szereplő sokszínű anyag alapján az olvasók képet kaphattak arról, hogy a diszciplína hazai művelői számára mely kérdések voltak a legizgalmasabbak az 1990-es években. A második kötet 2001-ben jelent meg *Az átalakuló Balkán politikai földrajzi kérdései* címmel. Ezek az írások részben a délszláv konfliktussal foglalkoznak, de találhatunk kutatástörténeti, politikatörténeti, etnikai, katonaföldrajzi, geostratégiai, nemzetállami stb. elemzéseket is a kiadványban. A 21. sz. elején felgyorsuló integrációs folyamatok, Magyarország európai uniós csatlakozása körül kialakult viták ösztönözték a szervezőket arra, hogy a harmadik konferenciának *Az integrálódó Európa politikai földrajza* címet adják. Az itt elhangzott előadások írott anyaga 2004-ben jelent meg.